

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Viite: Lausuntopyyntöne 25.1.2017/ LVM082:00/2015/LVM/2302/03/2015

Asia: Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Vantaan maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala esittää lausuntonaan seuraavaa:

Esitetty yksityistielain muutos on eräänlainen päivitys, joka on perusteltu toimintaympäristössä viime vuosikymmeninä tapahtuneen kehityksen vuoksi. Tieoikeuden määritelmän laajentaminen, tielautakunnista luopuminen ja avustussäännösten selkiyttäminen ovat lähtökohtaisesti kannatettavia muutoksia.

Yksityistietoimitusten suorittamisen toimivalta

Hallituksen esityksessä yksityistielaksi mainitaan, että osana kuntien tehtävien vähentämistä tielautakunnat lakkautettaisiin ja niiden tehtävät siirrettäisiin yksityistietoimituksessa Maanmittauslaitoksen tai tietyissä tapauksissa kunnan kiinteistörekisterin pitäjän hoidettavaksi. Muutoksenhake tehtävät siirtyisivät maa- ja metsätalouden ja järvi- ja vesienhallituksen ja yleisiksi hallintotehtäviksi luokiteltavat tiekunnan hallintoon ja osakkaiden oikeusturvaan liittyvät tehtävät perustettavaan valtion lupa- ja valvontavirastoon Luovaan. Edelleen esitetään tietoimituksia kevennettävän ja jopa purettavan niin, että jatkossa tiekunnan perustaminen, jakaminen, yhdistäminen ja lakkauttaminen olisi mahdollista tehdä ilman yksityistietoimitusta.

Esitysluonnoksen mukaisen uuden yksityistielain 78 §:n perusteluissa mainitaan, että yksityistietoimituksen suorittaisi Maanmittauslaitos tai alueilla, joilla kunta kiinteistörekisterilain 5 §:n mukaan toimii rekisterinpitäjänä (pääsääntöisesti asemakaava-alueet), yksityistietoimituksen suorittaisi kunnan kiinteistöinsinööri tai muu kuntaan virkasuhteessa oleva toimitusinsinööri. Lisäksi kunnalle annettaisiin halutessaan mahdollisuus suorittaa yksityistietoimituksia asemakaava-alueiden lisäksi myös koko kunnan alueella. Osassa kuntaa toimivaltainen yksityistietoimituksen suorittaja voisi siis olla sekä Maanmittauslaitos että kunta.

Yksityistietoimitukset ovat suurelle osalle kuntien kiinteistömuodostusta aivan uusi toimituslaji, eikä kunnissa välttämättä tällä hetkellä ole yksityistietoimitusten suorittamiseen riittävää ammattitaitoa. Yksityistietoimitusten suorittamisen haltuunotto tulee vaatimaan kuntien kiinteistömuodostuksessa työskenteleviltä koulututumisista. On myös huomattava, että yksityistietoimituksessa voidaan käsitellä ja päättää myös sellaisista asioista, jotka eivät ole kuuluneet tielautakuntien toi-

mivaltaan. Tämäkin huomioon ottaen ei voida siis olettaa, että kunnista löytyy entuudestaan tarvittava tietämys yksityistietoimitusten suorittamiseen.

Uusi yksityistielaki mahdollistaisi yksityistietoimitusten osalta sen, että toimivaltainen viranomaisen toimitusten suorittamiseen samalla alueella voisi olla sekä Maanmittauslaitos että kunta. Tällainen järjestely saattaa aiheuttaa epäselvyyttä ja vaatii kunnan ja valtion viranomaisilta hyvää yhteistyötä, ettei samoja asioita laiteta vireille samanaikaisesti eri tahoilla. Kuntapuolen kannalta hyvänä voidaan kuitenkin pitää sitä, että yksityistietoimitusten suorittamisvastuun ottaminen myös kunnan rekisterinpitoalueen ulkopuolisilla alueilla olisi esitysluonnoksen mukaan vapaaehtoista ja jokaisen kunnan itse päätettävissä. Näin ollen jokainen kunta voisi tehdä päätöksen ottaen huomioon omat resurssinsa toimitustuotannossa. Lienee kuitenkin selvää, että yksityistietoimitusten suorittamisvastuun osoittaminen kunnille näiden rekisterinpitoalueiden osalta tulee lisäämään kunnan toimitustuotannon ja kiinteistönmuodostuksen työmäärää ja resurssien tarvetta. Työmäärän lisääntyminen riippuneen toimivan ja jo rakennetun katuverkoston kattavuudesta asemakaava-alueilla sekä siitä, miten paljon asianosaiset aktivoituvat käyttämään heille lakiehdotuksessa annettuja laajennettuja valtuuksia päättää tienpitoon liittyvistä asioista ilman tietoimitusta.

Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että tiekuntien ja tieosakkaiden kuluriski saattaa uuden yksityistielain johdosta kasvaa, koska lakkautettavien tielautakuntien tehtäviä siirtyy sellaisille viranomaisille, jotka eivät subventoisi yksityistieasioiden käsittelyä. Perustelujen mukaan kuntien tielautakuntien toimitusmaksut ovat olleet hyvin alhaisia tai joissain tapauksissa maksuja asioiden käsittelystä ei ole peritty lainkaan. Edelleen perusteluissa todetaan, että kiinteistörekisterin pitäjänä alueellaan toimivien kuntien mahdollisuus tarjota yksityistietoimituksia voisi toimia kunnille välineenä edullisempien toimituskustannusten perimisen kautta tukea alueensa yksityisteitä. Esitysluonnokseen sisältyvä ehdotus kuntien suorittamien yksityistietoimitusten kustannusten subventoisesta on erikoinen ottaen huomioon se, että yksityistielakiehdotuksen 86 §:ssä on toimituskustannusten osalta viittaus kiinteistönmuodostamislakiin. Yksitystietoimitusten kustannuksiin sovellettaisiin siis pääosin kiinteistönmuodostamislain toimituskustannuksia koskevia säännöksiä ja tätä kautta siis myös lakia kiinteistötoimitusmaksusta. Lain kiinteistötoimitusmaksusta 3 §:n mukaan kiinteistötoimituksen suuruuden tulee vastata kiinteistötoimituksesta valtiolle tai kunnalle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (omakustannusarvo). Tätä vasten onkin siis hieman erikoista, että yksityistielakiehdotuksessa mainitaan yksityistietoimituskustannusten subventoisuudesta vastoin lain kiinteistötoimitusmaksusta määräyksiä. Kunnissa voisi olla tosiasiallisesti vaikea perustella sitä, miksi tietyn toimituslajin toimituskustannuksia haluttaisiin subventoida muiden toimituslajien kustannuksella.

Tieoikeuden käsitteen laajentaminen

Yksitystielakiehdotuksen mukaan yksityistieoikeuden käsitettä laajennettaisiin lain 3 §:n mukaan automaattisesti uudessa laissa koskemaan pelkän kulkuoikeuden lisäksi myös oikeutta sijoittaa yksityistien alueelle sähkö- ja viestintäjohtoja ja muiden tien vaikutuspiiriin kiinteistöjen käyttöä palvelevia rakenteita, rakennelmia ja laitteita. Lakiehdotuksen 47 §:n mukaan johtojen ja muiden

rakennelmien sijoittamiseen tiealueella tarvitaan lisäksi tiekunnan tai tieosakkaiden lupa, mutta ei enää tiepohjan maanomistajien lupaa. Esityksessä ehdotettu yksityistieoikeuden laajentaminen vaikuttaa järkevältä ja osaltaan varmasti keskittää kiinteistöjä palvelevan infrastruktuurin rakentamista ja sijoittamista samalle alueelle kulkuyhteyden kanssa. Tällöin erillisten rasitetoimitusten suorittamistarve vähenee. Sijoittaminen myös mitä luultavimmin helpottuu, kun enää ei vaadittaisi mahdollisesti lukuisienkin tiepohjan eri maaomistajien lupaa toimenpiteelle. Epäselväksi kuitenkin jää, onko tieoikeuden laajeneminen tarkoitettu koskemaan myös esimerkiksi oikeutta sijoittaa tiealueelle vesi- ja viemärijohtoja. Yksityistielakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ei oteta asiaan sen tarkemmin kantaa.

Vantaalla 21.3.2017

MAANKÄYTÖN, RAKENTAMISEN JA YMPÄRISTÖN TOIMIALA

Hannu Penttilä
apulaiskaupunginjohtaja